

שביל ישראל

מקטע מס' 1 | טיול ב"אצבע" של הגליל | משך ימי הליכה מומלצים: 4 | 64 ק"מ

ארבעת ימי הטיול
בקטע שביל זה, עוברים בחלקם הגדול לרוחבו ואורכו של מרחב "אצבע הגליל". כינוי זה ניתן לאזור שמצפון לכביש 899, וצורתו מעין "אצבע" הבולטת מקו הגבול הבינ"ל הנמתח כיום [מאז 1948] בין ישראל ללבנון. "אצבע" זו נוצרה עקב לחצי התנועה הציונית על השלטון הבריטי בא"י בעת קביעת קווי הגבול בתום מלחמת העולם הראשונה, בין שטחי השליטה הבריטיים לשטחי השליטה הצרפתיים. לחצים אלו היו במטרה לכלול במדינה היהודית העתידה לקום את הגליל העליון ובעיקר את מקורות המים החשובים של הירדן ויובליו ואגן הכינרת. מרחב "אצבע הגליל" כולל בתוכו למעשה שני אזורים ג"ג עיקריים: עמק החולה ורכס קדש-נפתלי [החלק הצפוני של הגליל העליון המזרחי].

חלוקה לימי הליכה ודרגת קושי:

יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'
נק' יציאה רחבת החנייה של מוזיאון בית אוסישקין בקיבוץ דן	רחבת פסל "הארי השואג" בבית הקברות של כפר גלעדי	מצודת נבי יושע [מצודת כ"ח]	צומת ריחנייה [מכיוון כביש 899]
נק' סיום	רחבת פסל "הארי השואג" בבית הקברות של כפר גלעדי	צומת ריחנייה [מכיוון כביש 899]	חניון שביל פיסגה הר מירון
מס' ק"מ להליכה	12 ק"מ	18 ק"מ	20 ק"מ
דרגת קושי	קלה	קלה	בינונית
נק' קושי	אין קטע קשה, אבל ישנם קטעי הליכה במים	עלייה קלה מכפר גלעדי לרכס מנרה	עלייה תלולה מעט לקרן נפתלי. בכללי יום ארוך של טיול
מפת ס"ש	מפת ס"ש מס' 1	מפת ס"ש מס' 1	מפת ס"ש מס' 2
צבע ומס' סמ"ש	סמ"ש שביל ישראל לכל אורכו	סמ"ש שביל ישראל לכל אורכו	סמ"ש שביל ישראל לכל אורכו, שביל אדום 2160 שחור 2345 בעלייה להר מירון
נק' לינה בסיום מסלול	רחבת פסל "הארי השואג" בבית הקברות של כפר גלעדי, או בשטח קיבוץ כפר גלעדי בתיאום עם מזכירות הקיבוץ	חניון מצודת כ"ח	להמשיך מהצומת עוד מעט מערבה בשביל ולמצוא פינה בטבע / או לינה באחד היישובים הקרובים [יראון / ברעם / ריחניה / עלמה / דלתון / כרם בן זימרה]
נק' למילוי מים	מוזיאון בית אוסישקין / שמורת נחל שניר / חניון מעיין ברוך / קיבוץ מעיין ברוך / ב"ק כפר גלעדי / קיבוץ כפר גלעדי	ב"ק כפר גלעדי / עין רועים / חניון מצודת כ"ח	ביס"ש הר מירון, חניון חורבת חממה, חניון שביל פיסגה
שירותים מסודרים	מוזיאון בית אוסישקין / שמורת נחל שניר / חניון מעיין ברוך / ב"ק כפר גלעדי	ב"ק כפר גלעדי / מצודת כ"ח	ביס"ש הר מירון, חניון שביל פיסגה
הערות	קטע הליכה עובר בתוך שמורת נחל שניר [חצבאני] ומחייב תשלום [רט"ג]		
נק' עניין הסמוכות לשביל [בתשלום]	גל"א בניאס*, שמורת תל דן*, מוזיאון בית אוסישקין*, חורשת טל*, אנדרטת אסון המסוקים, מוזיאון האדם הקדמון בקיבוץ מעיין ברוך*, חצר תל חי*	מוזיאון "הרעות" במצודת כ"ח*, מוזיאון ראשונים*, אתר הסליקים* ומוזיאון השומר* בכפר גלעדי, המסלול הגיאולוגי ברכס רמים, רכבל צוק מנרה*,	גל"א ברעם*, מערת פער, נבי סבלאן [חורפיש]

מהארץ, השתלטו הערבים על המצודה. בשל חשיבותה המרחבית, נערכו יחידות פלמ"ח לכיבוש המקום. שלוש פעמים הסתערו הלוחמים על המצודה ובסופם הצליחו במשימתם. אולם, היה זה במחיר כבד של 28 [כ"ח] הרוגים. ביניהם התפרסם בעיקר דודו צ'רקסקי [מהשיר המפורסם "דודו"]. השביל מכאן פונה דרומה, מטפס על פסגת "קרון נפתלי". משם ישנה תצפית מצויינת למרחבי עמק החולה, כולל האגם בשמורת החולה ואגמון החולה, ומעבר לעמק – מרחבי רמת הגולן. בפסגת הקרון, שרידים ארכיאולוגיים של מצודות מתק' בית שני. השביל מטפס במעלה נחל דישון שהנו אחד הנחלים הגדולים המנקזים את הגליל העליון המזרחי לכיוון עמק החולה. לאורך הנחל מס' מעיינות, ופריחת גיאופיטים [חלמונית גדולה בסתיו ואירוס נצרתי באביב. לקראת סוף המסלול נעבור ליד ריחנייה, שהנו אחד משני היישובים היחידים [יחד עם כפר כמא] של המיעוט הצ'רקסי בארץ.

ביום הרביעי אנחנו כבר נכנסים על מעבה הגליל העליון המרכזי. זהו הגוש הגבוה של הגליל שפסגותיו הגבוהות הן בין 1000-1200 מ' מע"פ הים. אזור זה הנו אחד האזורים המיוערים היפים ביותר בארץ. אנחנו עוברים בתוך חורש ים תיכוני צפוף וסבוך, ובו מגוון עצים ושיחים. הכרזת האזור כעל שמורת טבע החלה עוד בתק' המנדאט הבריטי, ומאז הגופים השונים מנסים לשמור עליו. השביל מטפס במעלה נחל צבעון ומשם בשביל המטפס בתלילות דרך חורבת חממה עד לשביל נוף היקפי סביב פסגת הר מירון – הגבוה בפסגות האזור. ■

במקום קרב מול ערביי האזור, ובקרב זה נפלו 6 מגינים וביניהם יוסף טרומפלדור. אירוע זה התווסף למותם של שני בחורים מס' ימים קודם לכן, ובזאת תם סיפור ההתיישבות בחצר. שמונת ההרוגים נקברו כאן בקבר אחים, ולמעלה מעשור שנים מאוחר יותר הוצבה במקום אנדרטה בצורת אריה שואג שפוסלה ע"י האמן אברהם מלניקוב. בבית הקברות נמצאות חלקות של חברי תל חי, חברי כפר גלעדי, חברי ארגון "השומר", ומתחם הנצחה לזכר 12 חיילי מילואים שנהרגו במקום במלחמת לבנון השנייה ב-2006. השביל יטפס בשביל רחב ונוח לאורך חלק מפארק פיסול של אמנים ממכללת תל חי. מכאן נצעד בשביל דרך נוף הצופה אל עמק החולה ממערבו, לאורכו נק' תצפית וישיבה רבות, מעיינות, פינות צל ומנוחה רבות. נחלוף מתחת לרכבל צוק מנרה, ובו קיר מצוק תלול שנוצר כתוצאה משבר גיאולוגי שהרים שכבות סלע עתיקות מאוד. נעבור במרכזה של בקעת קדש שהנה בקעה קארסטית ובה טרשים רבים המפוסלים ע"י הטבע, ואפילו חללים צרים וקטנים של בולענים ומערות. סיום המסלול בהליכה קצרה בחלקו העליון של נחל קדש עד חניון מצודת כ"ח.

היום השלישי יתחיל למרגלות מצודת כ"ח. המבנה הוקם בתק' המנדאט הבריטי כחלק ממשטרות טיגארט שהוקמו לאורך קו הגבול בין שטחי המנדאט הבריטי לצרפתי. המשטרה כונתה משטרת נבי יושע, מכיוון שמעברה הדרומי של המצודה שכן כפרון קטן ובו קבר שייח'. הפלג המוסלמי המיתואלי רואה במקום את קברו של יהושע בן נון. במלחת העצמאות, עם יציאת הבריטים

המרחב אותו נחצה **ביום הראשון** של הטיול הוא ספו הצפוני של עמק החולה. אזור זה היה במשך אלפי שנים אזור מיושב. באזור זה חברו גורמים שונים שתרמו לכך: שוליים מוגבהים סביב העמק הנוחים להתיישבות, מקורות מים רבים וזמינים לאורך השנה כולה, אדמות טובות ופוריות, ותוואי נוח לסלילת דרכים החוצות את האזור לאורכו ולרוחבו. באזור זה נמצאו ממצאים רבים של נוכחות מתק' פרה-היסטוריות [אתרי חנייה, צייד ואבני יד]. ההתיישבות ממשיכה גם בתק' הברונזה כאשר האתר המרכזי הוא המכונה תל דן. תל זה נבנה בראשיתו ע"י עם המקורב לצידונים, וכונה בתנ"ך בשם לייש /או לשם. גולת הכותרת בשלב זה היה בניית שער גדול מלבני בוץ עם קשתות. בראשית תקופת הברזל נכבש המקום ע"י אנשי שבט דן, ומאז נקרא המקום דן. בתל נמצאו שרידי חומות, מבני מגורים, שטחי מסחר, ומתחם פולחני גדול שראשיתו כנראה בימיו של ירבעם בן נבט מלך ממלכת ישראל. למרגלות התל עשרות רבות של נביעות מים. מים אלו הנם תוצאה של הפשרת שלגים בחרמון, חלחול לתוך בטן האדמה, וזרימה תת קרקעית כתוצאה מתהליכי המסה [קארסט] עד לנק' יציאתם החוצה. השביל בו נצעד עובר במרחב התיישבות צפוף מהעת החדשה, שחלקו בשלהי המאה ה-19 [המושבה מטולה], בתק' העלייה השנייה [תל חי וכפר גלעדי], ממשיך בתק' המנדאט הבריטי בהקמת מצודות אוסישקין [דן], דפנה, שאר ישוב ונחלים], ואחרי הקמת המדינה עוד יישובים רבים ובמרכזם העיר קרית שמונה.

היום השני נתחיל בהיכרות עם מרחב תל חי – כפר גלעדי. למרגלותינו נמצאת חצר תל חי ששימשה כחצר חקלאית במרכז האדמות היהודיות באזור. 1/3/1920 [יא' אדר תר"פ] התחולל